

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

№ АД-51-554-09-456
София, 2025 г.

ДО
Г-Н МАРТИН ДИМИТРОВ
НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ОТ
ПГ НА „ПРОДЪЛЖАВАМЕ ПРОМЯНАТА-
ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ“

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДИМИТРОВ,

Във връзка с отправен към мен въпрос, регистриран в Народното събрание с вх. № АД-51-554-09-456/27.03.2025 г. относно инициатива за смяна на стария комунистически герб (със сърп и чук) на сградата на бившия партиен дом със съвременния герб на РБ, Ви информирам следното:

Като председател на 51-вото Народно събрание се запознах с всички извършени от 2023 г. до момента действия, в т.ч. отправени покани до външни експерти, сформирана работна група, проведени срещи, проучвания, обсъждания, изразени становища, предложени възможни варианти за оформяне на фасадата, доклади, проведени процедури и сключени договори относно цялостна концепция за архитектурно-художественото оформяне на западната фасада на сградата на Народното събрание, София, пл. „Княз Александър I“ № 1 с оглед премахване на съществуващи останки от комунистически символи на тази фасада.

Като взех предвид постъпилото през 2023 г. в Народното събрание писмо от Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) с информация за сградата на Народното събрание на пл. „Княз Александър I“ № 1, София, същата не притежава статут на единична недвижима културна ценност, по смисъла на Закона за културното наследство, но попада в обхвата на територия с културно-историческо наследство, със статут на недвижима културна ценност „Зона на исторически развлия се обществен градски център /А-1/ в гр. София, декларирана с писмо № 4469 от 22.08.1986 г. на НИПК като групов паметник на културата. Имотът попада в границите на археологическия резерват „Антична Сердика и Средновековен Средец“, обявен с Постановление на МС № 36 от 01.06.1976 г. /ДВ бр. 47 от 1976 г./ и включен под № 16 в приложен към чл. 50, ал. 3 от ЗКН списък на археологическите резервати. Същевременно сградата, строена в периода след 1945 г. представлява ярък пример за архитектурата на тоталитарното строителство през 20-ти век и е включена в идентификационната карта на „Ларгото на София“, част от проекта „АТРИУМ“- архитектура на тоталитарните режими от 20-ти век в градското управление“. Съгласно становището на НИНКН участието на обекта в Европейския културен маршрут предполага съхраняване в максимална степен на неговия автентичен вид като същото е включване в наднационална културно-историческа система, обвързана с европейските принципи на опазване на наследството и паметта, основният от които е минимална намеса в оригинала.

В отговор на поставените от Народното събрание конкретни въпроси, отнасящи се до действия свързани с необходимостта от архитектурно-художествено оформяне на западната фасада на сградата на пл. „Княз Александър I“ № 1 откъм Ларгото, а именно демонтаж на фасадните каменни фрагменти и изработване, и монтиране на нов герб на Република България, в писмото си НИНКН препоръчват провеждане на широко експертно, и обществено обсъждане за архитектурно-художествено оформяне на фасадата на сградата, предвид извършване на демонтажни действия, и изясняване на пълния обхват на предвижданите намеси, и тяхната координация.

Изразеното от представителя на Университета за архитектура, строителство и геодезия (УАСГ) в работната група становище е в същата посока, като с оглед архитектурата на цялата сграда, а не само на западната фасада, същата следва да бъде разглеждана като елемент на целия ансамбъл от сгради в историческия център на София, и като част от комплекс Ларгото, който е силно идеологически натоварен, заради което принадлежи към групата на т.нар. противоречиво, и дисонантно наследство, и именно затова е прието като значимо на международно ниво чрез включване на целия комплекс в културния маршрут на проекта АТРИУМ. Според експерта от УАСГ присъединяването и присъствието на Република България в националната система „Културни маршрути на Съвета на Европа“ е стратегически важно за позициите на страната в културния обмен на континента.

Вземайки предвид горесцитираните становища на експертите от НИНКН и УАСГ, свързани с позициите на страната в културното наследство на Европа и с оглед финансовото измерение, необходимо за временно покриване на барелефа на база възложена, и изготвена от Народното събрание проектна документация, разпоредих изтегляне на внесената за съгласуване в НИНКН проектна документация в обем и съдържание като за проект във фаза „технически проект“ за обект „Поставяне на предпазна мрежа (винилово пано) с конструкция пред каменния барелеф на западната фасада на сградата на Народното събрание, гр. София, пл. „Княз Александър I“ № 1.

В подкрепа на моето решение за изтегляне на проектната документация е и становището от 2025 г. на НИНКН, с което връщат документацията и прекратяват съгласувателната процедура. Сградата на Народното събрание на Република България (бивш Партиен дом) с административен адрес гр. София, пл. „Княз Александър I“ № 1, е построена в периода след 1945 г. Същата представлява ярък пример за архитектурата на тоталитарното строителство през XX-ти век. Включена е в идентификационната карта на „Ларгото на София“, и е част от проекта „ATRIUM“- архитектура на тоталитарните режими от XX-ти век в градското управление“-Културен маршрут на Съвета на Европа. Това е включване в наднационалната културно-историческа система, обвързана с европейските принципи на наследството и паметта, изграждането на единен възглед върху историческата и културната идентичност. В представената проектна документация не е посочена конкретна причина, поради която се предвижда закриването с предпазна мрежа (винилово пано) на архитектурния детайл (каменния барелеф) върху западната фасада на сградата. Барелефът на сградата е част от характерните за строителния период декоративни елементи и закриването му променя външния вид на сградата. Същият е структурно и художествено интегриран във фасадата, играе важна роля в цялостната ѝ естетика. Целта е временно „скриване“, до намиране на дългосрочно устойчиво решение на въпроса за експонирането и мястото на барелефа. Изграждането на новата метална конструкция, обшита с водоустойчив шперплат и полагане на винилово покритие върху него, представлява по същество поставяне на нова декоративна структура върху автентичен художествен елемент, част от архитектурната декорация на сградата.

НИНКН считат, че временното закриване на автентичен художествен архитектурен елемент на сградата на Народното събрание на Република България с метална конструкция, водоустойчив шперплат и винил, имитиращ каменната зидария е необосновано и недопустимо по отношение опазването на ГНКЦ (групова недвижима културна ценност).

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

Наталия Киселова

